

Bouwstenen Op weg naar inclusief onderwijs 2025

- Handreiking voor de basisscholen en scholen voor gespecialiseerd onderwijs in Maastricht en Heuvelland
- Hoort bij: Werkagenda Route naar inclusief onderwijs 2035, OCW, 2023
- Deze bouwstenen kunnen gebruikt worden bij het ontwerp (of bijstelling) van het schooleigen plan van aanpak of kwaliteitskaart Inclusief onderwijs
- Datum: mei 2025
- Opgesteld door: werkgroep **Het kan wél!**

1. Visie

Beschrijf de visie van de school op inclusief onderwijs en laat deze passen bij de kenmerken van de leerlingenpopulatie.

Neem ook de visie van het schoolbestuur op of verwijs daarnaar.

*Mogelijke aspecten van de visie: een **inclusieve leeromgeving** (toegankelijkheid, samen leren en spelen), **flexibiliteit en maatwerk** (leerpaden, ontwikkelingsgericht waarden/formatief handelen), **professionalisering van het personeel** (opleiding en scholing, beschikbaarheid van binnenschoolse en externe expertise), **samenwerking en netwerkvorming** (samenwerking met jeugdhulp en zorg, regionaal/lokaal), **cultuur van inclusiviteit** (mindset, betrokkenheid van ouders en gemeenschap/wijk/andere scholen), **inclusieve huisvesting**.*

2. Ambitie

Formuleer in enkele zinnen de ambitie van de school. Waar wil de school 'stretchen'?

Voorbeelden van ambities voor Inclusief Onderwijs

NB. Deze voorbeelden zijn algemeen geformuleerd. Advies is om de ambitie specifiek en passend te omschrijven.

Voorbeeld 1

"Onze school streeft ernaar een inclusieve leeromgeving te creëren waar alle leerlingen, ongeacht hun ondersteuningsbehoefte, samen kunnen leren en zich optimaal kunnen ontwikkelen. We bieden flexibel en op maat gemaakt onderwijs, ondersteund door goed opgeleid personeel en nauwe samenwerking met zorgpartners.

We willen ons verder ontwikkelen in het bieden van innovatieve leerstrategieën die aansluiten bij de individuele behoeften van elke leerling."

Voorbeeld 2:

"Wij willen een school zijn waar elke leerling zich welkom en gewaardeerd voelt, met toegang tot onderwijs dat aansluit bij hun individuele behoeften en talenten. Door samenwerking met ouders, zorginstellingen en de gemeenschap zorgen we voor een ondersteunende en inclusieve leeromgeving.

We streven ernaar onze samenwerking met externe partners te versterken om een nog breder scala aan ondersteuningsmogelijkheden te bieden."

Voorbeeld 3:

"Onze ambitie is om een veilige en toegankelijke school te zijn waar diversiteit wordt gevierd en elke leerling de kans krijgt om te groeien en te leren. We zetten ons in voor continue professionalisering van ons personeel en het bieden van de juiste ondersteuning voor alle leerlingen.

We willen ons verder ontwikkelen in het creëren van een cultuur waarin inclusiviteit en respect voor diversiteit centraal staan."

3. (Wettelijk) kader

Neem het (wettelijk) kader op of verwijs daarnaar.

Van elke school wordt door de rijksoverheid een plan of aanpak Inclusief onderwijs 2035 verwacht. Dit is (nog) geen wettelijk kader; in het onderzoekskader van de Onderwijsinspectie zijn echter wel vereisten rond passend onderwijs opgenomen. **De werkgroep Het kan wél! stimuleert de planvorming van de individuele scholen, dit draagt immers bij aan bij een inclusieve regio in Maastricht-Heuvelland.**

WERKAGENDA 2035 INCLUSIEF ONDERWIJS

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap | hutsport v s u e l e v e r b o n d e r s

TOERUSTEN SCHOOL EN PERSONEEL
 Langetijdige inzet van personeel
 Toerusting van personeel met kennis en vaardigheden
 Samenwerking met andere professionals

LAAGDREMPELIGE HULP IN EN NABIJ DE SCHOOL
 Ontschillen onderwijs en zorg
 Samenwerking met andere professionals
 Onderzoeken
 Met en tegenover

ORGANISEREN VAN DEKEND AANBOD ONDERWIJS EN ONDERSTEUNING
 Overstapen van verschillende vormen van onderwijs
 Regionaal afgestemd aanbod
 Samenwerking met andere professionals
 Overstapen van verschillende vormen van onderwijs

REGELRUIMTE CREËREN IN LEERPAD & ONTWIKKELING
 Toelating tot andere vormen van onderwijs
 Visie op breed onderwijs
 Samenwerking met andere professionals
 Samenwerking met andere professionals

BOUWEN AAN TOEGANKELIJKE INCLUSIEVE HUISVESTING
 Samenwerking met andere professionals
 Samenwerking met andere professionals
 Samenwerking met andere professionals
 Samenwerking met andere professionals

NORMALISEREN VAN INCLUSIEF ONDERWIJS
 Stimuleren inclusie
 Samenwerking met andere professionals
 Samenwerking met andere professionals
 Samenwerking met andere professionals
 Samenwerking met andere professionals

Relevante verwijzingen:

- Ondersteuningsplan Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Maastricht-Heuvelland 2023-2027, *Samen aan zet!* [Klik hier](#), zie samenvatting hoofdlijnen van beleid.
- <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-9e1bccf1789a572a01fc5662f71a46577213e9b9/pdf>

4. Uitgangspunten (of succescriteria)

Welke uitgangspunten hebben jullie (samen) geformuleerd?

Suggesties voor uitgangspunten:

NB. Deze voorbeelden zijn algemeen geformuleerd. Advies is om de uitgangspunten specifiek en passend te omschrijven.

Gelijke toegang en participatie

Inclusiviteit: Alle jongeren, ongeacht hun ondersteuningsbehoefte, hebben recht op onderwijs en moeten samen kunnen leren, werken en spelen.

Gelijke behandeling: Discriminatie op grond van handicap is verboden, en er moeten redelijke aanpassingen worden gedaan om alle jongeren te ondersteunen.

Normaliseren inclusief onderwijs

Inclusieve mindset: er is cultuur waarin iedereen welkom is, met of zonder extra ondersteuningsbehoefte.

Divers (onderwijs)team: het team van (onderwijs)professionals vormt een afspiegeling van de samenleving.

Toerusten van school en personeel

Strategisch personeelsbeleid: goed opgeleid personeel kan divers onderwijs bieden.

Professionaliseringsaanbod: er is ruimte en budget voor professionalisering en nascholing van onderwijsprofessionals.

Expertise en extra handen: er zijn deskundigen (binnenschools en/of extern) en/of extra handen in de klas inzetbaar, zoals onderwijsassistenten of onderwijsondersteuners, specialisten en andere experts.

5. Uitdagingen

Wat zien jullie als de voornaamste uitdagingen de komende jaren en wat zetten jullie daar tegenover?

NB. Deze voorbeelden zijn algemeen geformuleerd. Advies is om de uitdagingen specifiek en passend te omschrijven.

Mogelijke uitdagingen	Mogelijke aanpak
Laagdrempelige hulp in en nabij de school: Zorgondersteuning zoals schoolarrangementen komen moeizaam van de grond	
Lerarentekort: Het huidige tekort aan leraren maakt het moeilijk om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden en te behouden.	
Overbelasting van leraren: Leraren kunnen overbelast raken door de extra verantwoordelijkheden en de noodzaak om onderwijs te bieden aan een diverse groep leerlingen met verschillende behoeften.	Ondersteuning zoveel mogelijk met een schoolbrede aanpak aanbieden.
Professionaliseringsbehoefte: Leraren moeten goed worden opgeleid en continu bijgeschoold om onderwijs te kunnen geven aan een diverse groep leerlingen.	
Wet- en regelgeving: De huidige regels kunnen samenwerking tussen onderwijs en zorg belemmeren. Er is behoefte aan experimenteerruimte en aanpassing van wetgeving.	Gebruik maken van experimenteerruimte om nieuwe vormen van samenwerking tussen onderwijs en zorg te testen.
Gebrek aan samenwerking: Effectieve samenwerking tussen scholen, zorginstellingen, jeugdzorg en andere relevante partijen is essentieel. Een gebrek aan samenwerking kan leiden tot gefragmenteerde ondersteuning voor leerlingen. Coördinatieproblemen: Het coördineren van hulp en ondersteuning tussen verschillende instanties kan complex zijn en leiden tot inefficiënties en vertragingen in de ondersteuning van leerlingen.	Uitruilen kennis en personeel: afspraken maken over het uitruilen van kennis en personeel tussen verschillende organisaties.
Huisvesting Toegankelijkheid: Veel schoolgebouwen zijn niet ontworpen met inclusiviteit in gedachten en vereisen aanpassingen om toegankelijk te worden voor alle leerlingen. Financiering: Er is vaak onvoldoende budget beschikbaar voor de noodzakelijke aanpassingen en nieuwbouw.	
Cultuur en mindset Inclusieve mindset: Het veranderen van de mindset van alle betrokkenen (leraren, ouders, leerlingen, beleidsmakers) naar een inclusieve benadering is een langdurig proces. Diversiteit in het team: Het aantrekken en behouden van een divers team van onderwijsprofessionals dat een afspiegeling vormt van de samenleving kan uitdagend zijn.	Gebruik inclusieve taal in de communicatie en beleidsmaatregelen.
Betrokkenheid van jongeren en ouders Inbreng en participatie: Het effectief betrekken van jongeren en ouders bij beleidsvorming en de invulling	

van hulp en ondersteuning vraagt om goede communicatie en samenwerking.	
<p>Onvoldoende financiering: Er is onvoldoende budget beschikbaar voor de noodzakelijke aanpassingen aan schoolgebouwen, de professionalisering van personeel en de implementatie van ondersteuningsprogramma's.</p> <p>Onzekerheid over financiering: Onzekerheid over toekomstige financiering kan plannen voor inclusief onderwijs ondermijnen en leiden tot halfslachtige implementaties.</p>	Opstellen van een langetermijnplanning op voor financiering en implementatie van inclusief onderwijs.

6. Doelen

Stel doelen voor de korte en middellange termijn op.

Verwijs eventueel naar andere documenten zoals het school(jaar)plan.

Tips:

- Formuleer doelen in de actieve vorm en check of deze te meten en te evalueren zijn.
- Redeneer terug vanuit het beoogde resultaat.
- Beschrijf voor realistische en haalbare doelen.
- Gebruik hulpzinnen als:
“Aan het einde van de periode...”
“xx zijn aantoonbaar in staat om...”
- Maak jullie doelen SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden). Doelen zijn dus te evalueren, meetbaar en haalbaar.
- Verwar doelen niet met activiteiten.

7. Werkwijze en afspraken inclusief rollen en taken

Beschrijf jullie huidige werkwijze en de gemaakte afspraken. Welke specialismen zijn er in jullie team en hoe worden deze ingezet? Hoe krijgt ‘anders organiseren’ vorm? Wat is de rol en inzet van onderwijsondersteuners? Wat is de rol van de schoolleider en het managementteam? Welke positie heeft de intern begeleider?

Verwijs eventueel naar andere documenten zoals bijvoorbeeld het schoolplan.

8. Monitoring

Op welke wijze gaan jullie de voortgang monitoren?

Bijvoorbeeld:

NB. Deze voorbeelden zijn algemeen geformuleerd. Advies is om de wijze van monitoring specifiek en passend te omschrijven.

Periodieke evaluaties: We stellen periodieke ijkmomenten in om de voortgang naar inclusief onderwijs te evalueren en bij te sturen waar nodig. Dit helpt ons om continu te verbeteren en onze doelen te bereiken.

Data en inzichten: We verzamelen en analyseren data over de effectiviteit van ons inclusief onderwijs, zodat we geïnformeerde beslissingen kunnen nemen en verbeteringen kunnen doorvoeren.